

TMMOB 2. Su Politikaları Kongresi yapıldı

Su temel bir haktır özelleştirilemez

■ TMMOB 2. Su Politikaları Kongresi 20-22 Mart 2008'de Ankara'da yapıldı.

■ Su politikalarının bütün ayrıntılarıyla tartışıldığı kongrede suyun özelleştirilme kapsamına alındığına dikkat çekildi.

■ 5. Dünya Su Forumu'na karşı alternatif bir toplantı düzenlenmesi yönünde görüş dile getirildi.

■ İMO Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp: *"Su, ülkeler arasında savaflara değil dostluklara vesile olmalıdır."*

■ TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı: *"Su, serbest piyasa ekonomisinin insafına ve uluslararası tekellerin kar hırsına bırakılamaz."*

TMMOB adına sekreteryası İnşaat Mühendisleri Odası'nca yürütülen "TMMOB 2. Su Politikaları Kongresi" tamamlandı. İMO Teoman Öztürk Kongre Merkezi'nde 20-22 Mart tarihleri arasında gerçekleştirilen kongrede, ulusal ve küresel su politikaları, sınıraşan sular, suya erişim hakkı, etkin su kullanımı ve su kullanım alışkanlıkları gibi konularda bildirimler sunuldu.

75'i delege, yaklaşık 300 kişinin katıldığı kongrenin açılış konuşmalarını sırasıyla, Kongre Başkanı Prof. Dr. İbrahim Gürer, İMO Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp, TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı'nın yaptı. DSP Denizli Milletvekili Dr. Hasan Çelebi ve İşçi Partisi'nden Bülent Esinoğlu kongreye katılanlar arasındaydı.

İbrahim Gürer konuşmasında, suyun önemi ve su politikaları konusunda medyaya büyük görevler düştüğünü belirtirken, Serdar Harp, iktidarın su ve özelleştirme politikalarını değerlendirdi.

Uluslararası sermaye gruplarının suyu tahakkümleri altına almak istediklerini belirterek hükümetin özelleştirme politikalarını eleştiren Harp, "İktidara birilerinin çıkıp son ırmağın kurduğunda, son ağaç yok olduğunda, son balık öldüğünde, paranın hiçbir işe yaramayacağını anlatması gerekiyor. Eğer bunu bugün bizler anlatamazsak, gerçeklerin açığa çıkması tarihin akışına kalacaktır ki, bu ise, ne yazık ki artık çok geç kalındığının habercisi olacaktır." şeklinde konuştu.

Harp suyun tükenme noktasına gelme sebebinin de su politikalarının olmaması veya uygulanan su politikaların yanlışlığından kaynaklandığını belirtti.

Mehmet Soğancı, konuşmasında su yönetimi ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın İnsani Gelişme Raporu üzerinde durdu. Suyu erişimin bir insan hakkı olduğuna dikkat çeken Soğancı, suyun kamu yararı ilkesi doğrultusunda kar gözetilmeksizin olabildiğince ucuz kullanıma sunulması gerektiğini kaydetti. Soğancı ayrıca İnsani Gelişme Raporu'nda Türkiye gibi komşularıyla arasında orantısız akarsu zenginliği olan ülkelere kriz uyarısının yapıldığını bildirdi.

Dört Ana Başlık; Sunulan 53 Bildiri

Kongre, hazırlık sürecinden son oturumuna kadar başarıyla gerçekleşmiş, konu çerçevesinde önemli açılımlar yapılmış, ilerletici, geliştirici tartışmalar yaşanmıştır. TMMOB, İMO, kongre sürecine dahil olan akademik çevreler, ilgili kamu kuruluşları, fikri düzeyde katkı sağlayan katılımcılar, ekonomik açıdan destek verenler başlangıçtaki hedeflerine ulaşmış, hatta ortaya çıkan sonuçlar, hedefin de

aşıldığı, su gibi önemli bir konuda, Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu tartışma düzeyinin yakalandığı gözlemlenmiştir.

Değerli katılımcıların Türkiye ile sınırlı kalmayan, sorunu Dünya ölçeğindeki gelişmeler çerçevesinde ele alan yaklaşımlarının, konunun tüm insanlığın ortak sorunu olduğunu göstermiş, sunulan bildirimler, yapılan konuşmalarla adeta Avrupa'dan, Latin Amerika'ya, Asya'dan Afrika'ya bir Dünya turu gerçekleştirilmiştir.

Kongre süresince; suyun hidrolojik çevrimi, hidromekaniği, siyasal, hukuki, ekonomik boyutu gündeme alınmış, sorunlardan hareketle, çözüm önerileri dile getirilmiştir. Bununla birlikte; havza içerisinde ve havzalar arası, ülke ve ülkeler arası sorunlar tartışılmıştır. Entegre su işletmeleri, fiyatlandırma, işletme hataları ve yanlış kullanımlar, rantabilite, şebekelerdeki kayıplar ayrıntıları ile ele alınmıştır.

Ülkemiz ve dünyada, son yıllarda sıkça kullanılan "Küresel Isınma", "Sınır aşan Sular", "Suya Erişim ve Su Hakları", "Özelleştirme", "Su Hukuku" vb. konular, enine boyuna analiz edilmiştir.

TMMOB 2. Su Politikaları Kongresi, açılış konuşmalarıyla başlamış ve üç gün içinde beş oturum gerçekleşmiş ve beş panel düzenlenmiştir.

"Ulusal ve Küresel Su Politikaları", "Su Kaynakları ve Su Hizmetlerinin Yönetimi", "Ulusal ve Küresel Su Politikaları", "Su Kaynakları Potansiyeli, Korunması, Geliştirilmesi, Planlaması", "Suyun Çevre, Toplum, Eğitim Ve Kültür Boyutları" başlıklı oturumlara sunulmak üzere toplam 53 bildiri hazırlanmış, bunlardan 46'sı kongreye taşınmış, hazırlayıcıları kongreye gelmediği için yedi bildiri ise sadece Bildiriler Kitabı'nda yer alabilmiş, kürsüden tartışmaya açılmamıştır.

Engin Caner Koncagül (Dünya Su Değerlendirme Programı ve Dünya Su Kalkınma Raporu); Prof. Dr. Turhan Acatay (2007'deki Sıcaklık ve Kuraklık Konusunda Rasatların Söylediği); Prof. Dr. Nilgün Harmancıoğlu (Entegre Havza Yönetimi Nasıl Uygulanabilir/Gediz Örneği); Mümtaz Turfan

(Su Yapıları) çağrılı konuşmacı olarak Kongreye katılmış, sunumlar üzerinden öğretici tartışmalar yaşanmıştır.

Ayrıca kongre sürecinde; “Entegre Su Havzaları Yönetimi”, “Sınıraşan Sular”, “Suya Erişim Hakkı”, Su Hizmetlerinde Kamu ve Özel Sektör Tercihleri ve Sosyal Boyutları”, “Etkin Su Kullanımı ve Su Kullanım Alışkanlıkları” başlıklı beş panel gerçekleştirilmiştir.

İMO Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Harp’in kongre açılış konuşması:

Sayın Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

Değerli Basın Mensupları,

TMMOB 2. Su Politikaları Kongresine hoş geldiniz. Birliğimiz ve bağlı Odalar, ülkemizin, insanlığın önemli sorunları üzerine eğilmeye, bu sorunları bilimsel esaslar çerçevesinde gündeme taşımaya ve çözüm doğrultusunda üretilen açılımları kamuoyuyla paylaşmaya devam ediyor. Odamızın, kamusal sorumluluğunu ve toplumsal yükümlülüğünü yerine getirmeye çalışırken, önemli ve büyük bir potansiyeli harekete geçirmiş olmasını bir övünç kaynağı olarak gördüğümüzü ifade etmek isterim. Bilim çevrelerinin, üniversitelerin hemen her bilimsel etkinliğimizin itici gücü olmasını, büyük bir şans olarak görüyoruz. Bu vesileyle sadece odamız değil, ülkemiz ve toplumumuz adına da değerli bilim insanlarını şükranlarımı sunuyorum.

Su politikaları kongresi özelinde de; Prof. Dr. İbrahim Gürer’ e, Prof. Dr. Nilgün Harmancıoğlu’ na, Prof. Dr. Bihret Önöz’ e ve Prof. Dr. Hızır Önsoy’a teşekkürlerimi sunuyorum. Aynı zamanda Yürüt-

me ve Düzenleme kurumumuzun değerli üyelerine de katkıları nedeniyle teşekkür ediyorum. Ayrıca Kongre gibi kapsamlı ve yorucu bir organizasyonu başarıyla gerçekleştiren Oda çalışanlarımız da teşekkürü hak ediyor. Emegi geçen herkesin eline, bilgisine, bilincine sağlık.

Değerli Katılımcılar,

Geçtiğimiz kısa dönemde kaybettiğimiz iki büyüğümüzden Odamız Başkanlarından ve ilk Onursal Yetkin Mühendislerden değerli Rüştü Özal’ın isminin kongremizin birinci oturumuna, Yetkin İnşaat Mühendisliği Sınav Kurulu üyesi değerli İstemi Ünsal’ın isminin ise kongremizin ikinci oturumuna verilmiş olması nedeniyle ilgili kurula Odamız adına ayrıca teşekkürlerimi sunuyorum. Her iki değerli büyüğümüzü saygıyla anıyor, onlarla aynı havayı solumuş olmaktan büyük mutluluk duyduğumu belirtmek istiyorum.

Değerli Konuklar,

Özelleştirmeci iktidarlara, ulusal değerleri haraçmezata satanlara, ülke sanayisinin devlerinden sonra sularımızı özelleştirme programının içine alanlara birisinin çıkıp, ‘son ırmak kurduğunda, son ağaç yok olduğunda, son balık öldüğünde, paranın hiçbir işe yaramayacağını’ anlatması gerekiyor. Eğer bunu bugün bizler anlatamazsak, gerçeklerin açığa çıkması tarihin akışına kalacaktır ki, bu ise, ne yazık ki artık çok geç kalındığının habercisi olacaktır. İş işten geçmeden, geriye dönülmez bir yola girmeden, doğanın ve hayatın bir parçası olan suyun özelleştirilmesi aymazlığını durdurmalıyız. Hayatın özelleştirilmesine, hayat damarının bir meta gibi alınıp satılmasına müsaade etmemeliyiz.

Ancak ne yazık ki; uluslararası sermaye grupları, sınır tanımayan sermaye hareketleri suyumuzu tahakküm altına almak istiyor. Türkiye’de bu programın sadece bir parçası uygulanıyor. Pek çok özelleştirme programında olduğu gibi Türkiye’ye bir laboratuvar ülke muamelesi yapılıyor. Bir önceki Dünya Su Forumu’nun Meksika’da, beşincisinin ise Türkiye’de düzenlenmesinin sadece bir tesadüftən ibaret olduğunu düşünmek, büyük sermaye gruplarının laboratuvar ülke uygulamasının ne anlama geldiğini ve önümüzdeki yıllara su savaşlarının damgasını vuracağını görmezden gelmektir.

Değerli Konuklar,

Üç gün sürecek Kongremizde su konusunda, su politikalarıyla ilgili olarak pek çok konu ele alınacak, suyun işlevsel kullanımından özelleştirilmesine, iklim değişikliklerinden su kaynaklarına, suyun hukuki boyutundan sınır aşan sulara kadar ihtiyaç duyulan konular bilimsel esaslar doğrultusunda konunun uzmanları tarafından irdelenecektir.

Kongremize sunulan bildirilere, çağrılı konuşmacıların uzmanlık alanlarına, panel konularına bakıldığında su ve ilintili konularda alternatif bir politik açılımın tartışılacağı görülecektir. Kamu yararına doğru politik bir bakış açısının ancak böylesine donanımlı bir zeminde ete kemiğe bürüneceği açıktır. Yalnızca eleştiren değil aynı zamanda üreten, alternatif önerileri oluşturan bir yaklaşım kongremizin belirleyicisi olacaktır.

“ Su, ülkeler arasında savaflara değil dostluklara vesile olmalıdır ”

Kongremizin ilk duyurusunda da ifade edildiği gibi; “TMMOB 2. Su Politikaları Kongresi, tüm bu konuların ulusal ve uluslararası, yasal, sosyo-ekonomik, teknik, hidropolitik ve iklimsel açılardan ele alınarak çeşitli yönleri ile tartışılacağı bir platform yaratılması ve söz konusu Kongre’den elde edilecek görüşün 2009 Dünya Su Forumu’na yansıtılması amacıyla yönelik olarak düzenlenmektedir.”

Bunun anlamı açıktır: 2009 yılında Dünya Su Forumu’nun İstanbul’da düzenlenecek olması, Kongremizin önemini ve bu konuda bizlere düşecek sorumluluğu artırmaktadır. Çalışmaların daha titiz olması, daha donanımlı hale bürünmesi ve dönüşümü sağlayıcı özellikler taşıması kaçınılmazdır. Tüm katılımcıların bunun bilincinde olduğu görmek, Oda başkanı olarak değil, bu ülkede yaşayan ve suyun hak olduğunu savunan bir birey olarak, geleceğe daha umutlu bakmama yol açmaktadır.

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

Su doğanın ve insanın yaşamını sürdürmesi için vazgeçilmez kaynaklardan birisidir. Yerine başka bir şeyin konması, üretilmesi mümkün değildir. Tamamen doğanın iç dengeleriyle açığa çıkmakta ve kendisini üreten dengenin korunmasını sağlamaktadır.

Su yaşamın kendisidir; insan ve doğa için vazgeçilmezdir ancak bu önem, azalmaya yüz tutana, tükenme noktasına gelene, azaldığı oranda da alınır satılır bir meta haline getirilene kadar hak ettiği ilgiyi görememiştir. Suyun neden tükenme noktasına geldiği sorusuna verilebilecek ilk cevap ebbeteki nüfus artışıdır. Dünya nüfusu, 19. yüzyıldan 20.

yüzyıla geçerken üç kat artmasına karşın, su kullanımının altı kat arttığı bilinmektedir.

Su politikalarının olmaması, yanlış su politikaları, suyun yenilenebilir, bu açıdan da sürdürülebilir bir kaynak olduğunu görememe nüfus artışıyla birleşince bugün gelinen nokta kendiliğinden ortaya çıkmıştır. Türkiye özelinde durum daha da kötüdür. Bilimsel esaslardan oldukça uzak siyasi iktidarların basiretsizliği, doğanın tahribatı ve kamusal değerlerin hor kullanılması, sorunu ülkemizin geleceğini tehdit eder bir noktaya kadar taşımıştır.

Değerli Konuklar,

Öncelikle bir yanlışlığı ortadan kaldırmak gerekmektedir. Türkiye iddia edildiği gibi su açısından zengin bir ülke değildir. Bu durum ise su konusunda daha bir hassas olmayı, su kaynaklarını daha bir özenle kullanmayı gerektirmekte iken, yönetim erkinin bu konuda tam bir akıl tutulması içinde bulunduğu açıktır. Türkiye’deki su kullanımına ilişkin verilere bakıldığında diğer ülkelerle aramızda kapanması zor bir uçurum olduğu görülecektir. İnsanın sağlıklı yaşam sürdürebilmesi için kişi başına düşen su tüketim miktarının asgari günde 150 litre olması gerektiği kabul edilmektedir. Sanayileşmiş, ekonomik gelişmesini tamamlamış ülkelerde kişi başına ortalama günde 266 litre su tüketilirken, örneğin Afrika ortalaması 67 litre, Asya ortalaması 143, Arap ülkeleri ortalaması 158, Latin Amerika ortalaması ise 184 litredir. Türkiye’de kişi başına günde 111 litre su tüketildiği akla getirilse, durumun ne kadar vahim olduğu görülecektir.

Değerli Konuklar,

Değerli Meslektaşlarım,

Birleşmiş Milletlerin hazırladığı rapora göre; 1,1 milyar insan temiz sudan mahrumdur. 2,6 milyar insan arıtma tesislerinden geçirilmemiş su kullanmaktadır. Her yıl 6 milyona yakın insan dizanteri, kolera, ishal gibi temiz suya ulaşamamaktan kaynaklanan hastalıklardan yaşamını yitirmektedir. Temiz içme suyundan yoksun olduğu için her 30 saniyede bir çocuk ölmektedir.

Özellikle endüstriyel atıklar, iklimsel değişiklikler ve yatırım yapılmaması nedeniyle temiz su kaynakla-

rının azaldığı bilinmektedir. Fazla uzağa gidilmesine gerek yok. Ülkemizin Ankara, İstanbul gibi metropol kentlerinde son yıllarda yaşanan su sorunu bunun sıcak ve somut örneğini oluşturmaktadır.

Yine aynı rapora göre; 2025 yılında dünya nüfusunun tahminen üçte ikisi temiz ve içilebilir sudan mahrum kalacaktır. Bu karamsar ve kötü tablonun ortadan kalkmasının yolu, devletlerin su yatırımlarına ağırlık vermesi, içme ve kullanma suyunu çoğaltması, sağlıklı koşullarda taşınmasını sağlamasından geçmekte iken kamu yönetimleri IMF ve Dünya Bankası'nın kısıncı altında bu iradeyi gösterememekte, kamusal alan her geçen gün biraz daha daraltılmaktadır.

Bu durum dikkatimizi ister istemez su konusunu bekleyen büyük tehlikeye çekmektedir. Kamusal bir değer olması gereken su ne yazık ki özelleştirme kısıncı altındadır. Özellikle Latin Amerika'da pek çok özelleştirme uygulaması hayata geçirilmiştir. Bu açıdan Meksika'da Su Forumu'nun düzenlemesi ve şimdi de sıranın Türkiye'ye gelmesi oldukça anlamlıdır.

Halen su kaynakları birçok ülkede devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunmakta, içme-kullanma, tarımsal sulama, endüstri suyu veya enerji üretimi amacıyla tüm kullanıcıların hizmetine sunulması devletin önemli görevleri arasında yer almakta ve bu hizmetler kamu hizmeti olarak adlandırılmaktadır.

Su hizmetlerinin Asya ülkelerinde % 99'u, Afrika'da % 97'si, Doğu ve Orta Avrupa ile Güney Amerika'da % 96'sı, Kuzey Amerika'da % 95'i batı Avrupa ülkelerinde % 80'i kamu kurumları tarafından verilmektedir. Ancak, özellikle az gelişmiş, yoksul ülkelerde kamu hizmeti verilen alanların daraltılması, kamu hizmetlerinin paralı hale getirilmesi süreci son yıllarda ivme kazanmış, özelleştirme girişimleri suyu da içine alacak şekilde genişletilmiştir. Son 20 yıllık süreçte gelişen ve suyu metalaştıran küresel politikalar sonunda dünya nüfusunun yaklaşık % 5'inin kullandığı suyun yönetimi ulus ötesi şirketlere geçmiştir. Bilinmelidir ki, su gibi toplumsal bir değer, hayatın en vazgeçilmez unsurunun küresel su şirketlerinin kâr hesaplarının insafına terk edilmesi kabul edilemez.

Tüm insanlığın yaşamsal gereksinmesi olan böyle bir varlığın, gelişmiş ülkelerin aralarındaki egemenlik ve hegemonya savaşının emrine terk edilmesine sessiz kalınmaz.

Değerli Katılımcılar,

Konunun uzmanları üç gün boyunca su konusunu bütün ayrıntıları ile ele alacak. Tartışmasız son derece yararlı açılımlar ortaya konacaktır. Bu nedenle konuşmamı burada bitirmek ve sizleri konunun

uzmanı katılımcıların değerli görüşleriyle baş başa bırakmak istiyorum. Kongremizin su politikalarının oluşturulması ve geliştirilmesine önemli katkılar sağlayacağına inanıyorum.

Su kaynaklarının toplumsal bir değer olarak kabul edildiği ve kamusal bir hizmet olarak görüldüğü, ülkeler arasında savaşlara değil dostluklara vesile olduğu, kalkınma ve gelişme planlarına uygun, ulusal ve toplumsal karakterli bir su yönetimi anlayışının benimsendiği ve uygulandığı, bu çerçevede bir su yasanının çıkarıldığı bir Türkiye özlemiyle saygılarımı sunuyorum.

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı'nın kongre açılış konuşması:

Değerli Konuklar,

Sevgili Arkadaşlar

Öncelikle hepinizi, TMMOB Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum.

Hepimiz biliyoruz: mühendislik, bilim ve teknolojiyi insanla buluşturan bir meslek. Bizim örgütümüz TMMOB; odağında, öznesinde insanın olduğu bir mesleğin uygulayıcılarının örgütü. Biz bir yandan üyelerimizin haklarının elde edilmesine, taleplerinin gerçekleşmesine yönelik çalışmalarda bulunurken, bir yandan da insana ve insanlığa olan sorumluluklarımızı yerine getirmeye çalışıyoruz. Meslek alanlarımız üzerinden Türkiye gerçeklerini ortaya koyuyoruz, üyelerimizin bilimsel temele dayanan çalışmalarını, bilim insanlarının çalışmaları ile birleştiriyor, örgütümüzün deneyimlerinin süzgecinden geçiriyoruz. Bu şekilde ülkenin sorunlarını tespit ediyor, çözüm önerilerini sunuyoruz.

Bu çalışma dönemimizde de; jeotermalden çevreye, yerel yönetimlerden coğrafi bilgi sistemlerine, sana-

yiden enerjiye, özelleştirmeden afet politikalarına, istihdam ve emek politikalarından denizcilik sorunlarına çok farklı konularda birikimlerimizi ortaya koyan etkinlikler gerçekleştiriyoruz. TMMOB'nin meslek alanları üzerinden Türkiye üzerine, dünya üzerine söyleyeceklerine bu çalışma dönemimizde kentlerimizi de kattık ve sırasıyla Bursa, İstanbul, Ankara, Kocaeli, Eskişehir Kent Sempozyumları ve Bodrum Yarımadası Sempozyumu düzenledik. Sırada, Mayıs ayı içinde gerçekleştireceğimiz Denizli ve Adana Kent Sempozyumları var. İki yıllık çalışma dönemimizde gerçekleştirdiğimiz etkinliklerin sayısı 22'ye ulaşıyor.

Bu gün de sekreteryalığını TMMOB adına İnşaat Mühendisleri Odamızın yürüttüğü Su Politikaları Kongremizin ikincisinin açılışında bir aradayız. 20-22 Mart günleri arasında gerçekleştireceğimiz kongremiz, "21 Mart Su Günü"ne, "22 Mart Meteoroloji Günü"ne, "23 Mart Orman Günü"ne denk geliyor ve bu açıdan özel bir anlamı var.

Ben öncelikle, bugün burada bulunmamızı sağlayan arkadaşlarıma, Yürütme Kurulumuza, Düzenleme Kurulumuza, görüşlerini bizimle paylaşacak bilim insanlarına, uzmanlara, İnşaat Mühendisleri Odamızın Sevgili Yöneticilerine, Oda çalışanlarına, emeği geçen tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Sevgili arkadaşlar,

Bu kongrenin ilkinin Mart 2006 tarihinde Ankara'da gerçekleştirmiştik. Bu kongre ile bağını kurmak için öncelikle, 1. Kongrenin Sonuç Bildirisinden birkaç cümleyi sizlerle paylaşmak istedim.

Sonuç bildirisinde, kamu hizmeti olarak tanımlanan su, "yaşamın vazgeçilmez unsuru ve yerine bir başka şeyin ikame edilemeyeceği bir doğal kaynak" olarak ele alınmakta idi. "Her insan, sağlıklı ve güvenilir suya erişme hakkına sahip olmalıdır" genel anlayışının egemen olduğu sonuç bildirgesi, bunun uygulamada geçerli olabilmesi için, suya erişme konusunda fırsat eşitliğinin, aynı zamanda tüm toplum kesimleri için olanak eşitliğine dönüştürülmesi ile mümkün olacağına altını çizmiştir.

"Bu durumun yaratılmadığı yerlerde öncelikle suya erişmenin bir insan hakkı olduğu kabul edilmeli

“ Su, serbest piyasa ekonomisinin insafına ve uluslararası tekellerin kâr hırsına bırakılamaz ”

ve suyun kamu yararı ilkesi doğrultusunda ve kar gözetilmeden olabildiğince ucuz olarak yurttaşın kullanımına sunulması sağlanmalıdır. Tüm bunların gerçekleştirilebilmesi için su yönetiminin kurumsal yapısının oluşturulmasında bu hizmetin bir kamu hizmeti olduğu ve kamu yararı anlayışı ile ulusal çıkarlarımız gözetilerek ele alınması gerektiği mutlaka dikkate alınmalıdır. Geliştirilmeyi bekleyen su potansiyelimize karşın su yönetimindeki çok parçalı yapının ortaya çıkardığı olumsuzluklar, su kaynakları yönetiminin kurumsal yapısının kapsamlı bir biçimde yenilenmesini zorunlu kılmaktadır. Doğal olarak bu yeni kurumsal yapı tercih edilecek teknik, ekonomik ve sosyal politikalar temelinde şekillenecektir. Bu politikaların tespitinde ülkemize özgü koşullar dikkate alınmalıdır.

Sevgili arkadaşlar,

Bu tip genel yaklaşımlar yanında somut önerilerle de devam eden sonuç bildirgesi ne yazık ki siyasi karar vericilerde gereken etkiyi göstermemiştir. Kongremizden sonra ülkemiz yoğun bir kuraklık ve aynı zamanda sel ve heyelanlar yaşamıştır.

Küresel ısınma ya da iklim değişimi karar vericilerimiz tarafından işlerine geldiği gibi algılanmakta ve dile getirilmektedir. Orman ve kıyı yağmasına olanak sağlayan düzenlemeler gündeme geldiğinde küresel ısınma ve beraberinde iklim değişimi "çevresel masallar" olarak gösterilmekte, yönetsel yetersizliğin ve beceriksizliğin sonucu ortaya çıkan susuzluk ve sellerin afete dönüşümü ise küresel ısınma ve iklim değişikliği ile açıklanmaya çalışılmaktadır.

Değerli Konuklar,

2006 yılı Mart ayında ilkinin yaptığımız Su Politikaları Kongremiz ile aynı tarihlerde Meksika'da da 4. Dünya Su Forumu düzenlenmişti. Dünya Su Konseyi'nce düzenlenen bu forumun 5'incisi 2009'da İstanbul'da yapılacaktır.

Kendisini "Dünya su güvenliği için çok yönlü uluslararası bir ortaklık" olarak tanımlayan "Dünya Su Konseyi" 300 üyeli uluslararası bir kuruluştur. Ana programının oluşmasında su sanayi diye anılan

çokuluslu şirketler ile Dünya Bankası'nın görüşleri ağır basar.

Dünya Su Konseyi su sorununu neoliberal dünya görüşüne göre algılamakta ve çözümler üretmektedir.

Nedir bunlar?

“Gelişmemiş ülkelerde kentlerdeki yüksek nüfus artışı su kaynakları üzerinde aşırı baskı getirmekte, su sunumunda kıtlık yaratmaktadır.

Maliyetinin altında, yapay olarak düşük fiyatlandırıldığı için su tüketiminde israf olmaktadır.

Devlet ve yerel yönetimler, düşük yatırım, popülizm ve yolsuzluk nedenleriyle bu işi becerememektedirler.

Güvenli su üretimi, dağıtımı için özel sektörü, bu işe ortak yapmak, açıkçası bu işlevleri özelleştirmek gerekir.”

Neoliberalizmin bu basit önermesi öncelikle Latin Amerika ülkelerinde hayata geçirilmeye çalışıldı. Dünya Bankası kredilerinde ve IMF anlaşmalarında ön koşul olarak öne sürülen sudaki özelleştirmeler Latin Amerika halklarının direnmesiyle karşılaştı ve iflas etti. Latin Amerika halklarının çokuluslu su şirketlerine başlattığı bu savaş sırasında Meksika'da forumun toplanması tesadüf değildi. Özelleştirilmiş su sistemlerinin bilânçosu, bu konuda 15 yıllık deneyimi olan Meksika'da çıkartılmak isteniyordu. Meksika deneyimi kamu çıkarı değil kar peşinde koşan çok uluslu şirketlerin su tüketim tarifelerini çarpıcı oranlarda yükseltmeleri ile başlamış, faturaları ödeyemeyen yoksulların sularının kesilmesi, sözleşmelerde yazılan yatırımların yapılmaması ile devam ederek temiz sudan yoksun insanların sayısının daha da artmasına neden olmuştur. Bu sorunlarla yaşayan Meksikalılar ülkelerinde yapılan 4. Dünya Su Forumu'nu protesto etmişler ve tüm dünyaya “sudan yararlanmak bir insan hakkıdır” diyerek seslenmişlerdi.

Bizler de Mart 2009 tarihinde İstanbul'da düzenlenecek 5. Dünya Su Forumu sırasında 4. Dünya Su Forumunda tüm dünyaya seslenen Meksikalıların seslerini çoğaltacağız. Ülkemizi laboratuvar gibi kullanıp, özel sektöre dayalı su sistemlerini ülkemize dayatmaya çalışanlara, alternatif etkinliklerle cevap vereceğiz. İşte bu kongremiz aynı zamanda 2009 yılında İstanbul'da dünyanın her tarafından gelecek dostlarımızla gerçekleştireceğimiz alternatif kongrenin de başlangıcı olarak algılanmalıdır.

Sevgili arkadaşlar,

Kapitalist küreselleşmenin yakın gelecekte bulunduğumuz coğrafyada su üzerinden yapacaklarının ipuçlarına da dikkat çekmek istiyorum.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) açıkladığı “İnsani Gelişme Raporu 2006, Kıtlığın Eşiğinde, Güç, Yoksulluk ve Küresel Su Krizi” adlı raporda, Türkiye gibi komşularıyla arasında orantısız akarsu zenginliği olan ülkelere kriz uyarısı yapılıyor.

Raporda yer alan ve Türkiye'yle ilgili olan bir bölüm şöyle:

Su yönetiminde yukarı bölge, aşağıya gidecek su akımının koşullarını ve bu çerçevede anlaşmazlığın ya da işbirliğinin düzeyini belirler. Bu en belirgin haliyle tarım sulaması konusunda görülür. Çok gelişkin sulama sistemlerine sahip ülkeler arasında, sularının üçte ikisi ya da daha fazlasını komşularından gelen nehirlerden alan Mısır, Irak, Suriye, Türkmenistan ve Özbekistan gibi ülkeler vardır. Akarsuların yukarı bölgelerinde su kullanımındaki değişiklikler, tarımsal sistemler ve kırsal geçim kaynaklarını ciddi şekilde etkileyebilir. Dicle-Fırat Havzası, bir bakışta toplam nüfusu 103 milyon olan Irak, Suriye ve Türkiye'ye hizmet ediyor. Türkiye'nin 21 baraj ve 1.7 milyon hektarlık sulama arazisini kapsayan Güneydoğu Anadolu Projesi, havza bölgesinde kazananlar ve kaybedenler yaratarak Suriye'ye su akışını üçte bir oranında düşürebiliyor.

Akarsuların yukarı bölümlerinde su kullanımındaki mütevazı değişiklikler bile insani gelişmeyi her açıdan etkileyebilir. Su öncelikleri, sınırın iki tarafında birçok değişkenlik gösterebilir. Türkiye'nin sulanabilir toprağının beşte biri Dicle ve Fırat'ın doğduğu sekiz Güneydoğu ilinde bulunmaktadır. Bu anlamda Güneydoğu Anadolu Projesi'nin Türkiye için önemini değerlendirmek zor değildir. Fakat Suriyelilerin beşte biri de Fırat çevresindeki alanda yaşamaktadır. Aynı zamanda bu iki nehir Irak'ın en kalabalık iki kenti Bağdat ve Basra'dan geçmektedir. Ulusal çıkarları dengeleyen bir şekilde ve büyük bir sorumlulukla yönetmek, yüksek nitelikli bir siyasi liderlik gerektirir.”

Su konusunda çıkabilecek krizlerden bahsedilirken bu krizlerin üstesinden gelecek liderlere değinmeden geçilemiyor. Bu krizleri çözmek “yüksek nitelikli bir siyasi liderlik” gerektirmiş. Bu ifade, herhalde ülkemizde yaratılmaya çalıştıkları sistem hakkında çok net bir niyet belirlemesi.

Sevgili arkadaşlar,

Su, ekonomik ve sosyal değeri olan sınırlı ve stratejik doğal bir kaynaktır. Küresel ısınma ve su kaynaklarındaki azalma, suyun, petrol gibi uluslararası ilişkilerde diplomatik bir konu ve üzerine savaş senaryolarının oluşturulduğu bir kaynak durumuna gelmesine yol açmıştır.

Türkiye, bulunduğu coğrafya ve sınır aşan akarsuları Fırat ve Dicle nedeniyle dikkatleri üzerine

çekmektedir. Türkiye, Fırat ve Dicle'nin su potansiyelini, komşu ülkeler Irak ve Suriye ile bir çözüme kavuşturulamaması nedeniyle tam olarak değerlendirememektedir. Şu anda Irak'ın ABD işgali altında olması ve Irak'ta nasıl bir yapılanma oluşacağı belli olmadığı için kısa vadede bir çözüm bulunması beklenmiyor. Bu aşamada atılacak bir adımda, muhatabın Irak mı yoksa ABD mi olacağı bile tartışmalıdır. Ayrıca, bu süreçte, ABD'nin İsrail odaklı yürüttüğü "Büyük Ortadoğu Projesi" kapsamında suyun da yer alacağı unutulmamalıdır.

Sevgili arkadaşlar,

Fırat ve Dicle'nin, Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde de tartışılan konulardan biri olarak masada durması da dikkat çekicidir. AB Su Çerçeve Direktifi'nin 12. maddesinde, üye ülkelerin birbiriyle entegre havza yönetimi zorunlu kılınmış, üyelerin üye olmayan ülkelerle entegre havza yönetimi ise sadece teşvik edilmiştir. Direktif'e göre, entegre havza yönetimi konusunun, üyelik aşamasında gündeme gelmesi gerekirken, AB ilerleme raporlarının hemen hemen tamamında konuya yer verilmektedir. AB'ye 15-20 yıllık dönemde üye olabilecek Türkiye için, Fırat ve Dicle nehirlerinin İsrail ve komşuları ile ortak yönetimi konusunda, şimdiden önlem alması yönünde çağrı yapılması dikkatlice irdelenmelidir.

Türkiye'nin sınır aşan sular konusunda diğer ülkelerle sorunlarını tam olarak çözemediğinin altını çizelim ve küresel ısınmanın etkisiyle Fırat ve Dicle'nin öneminin daha da artacağını bir kez daha vurguluyoruz.

Sevgili arkadaşlar,

Stratejik öneminin yanı sıra, Dünya genelinde suyu bir meta ve kar amaçlı ticari bir unsur olarak değerlendirmeye yönelik girişimlerin Türkiye'yi de etkileyeceği açıktır. Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların, Türkiye'nin içinde bulunduğu mali durumu da kullanarak, baskı yapacağı dikkatlerden kaçırılmamalıdır. Böyle bir ortamda, özelleştirilecek ve üzerine kar eklenecek bir su ücreti, halkın bu temel hakka ulaşmasını güçleştirecektir.

Ülkemizin su kaynakları da hızlı nüfus artışı ve endüstriyel gelişim, artan tarımsal üretim ve kirlilik unsurlarının baskıları altındadır. Bugün çoğu ülkede olduğu gibi Türkiye'de de yaşanan su sorunlarının temelinde yönetim, politika ve yatırım eksiklikleri yatmaktadır.

Yaşanan sorunlar, su kaynaklarının geliştirilmesi, denetimi ve yönetiminde yeni yaklaşımlara gereksinim olduğunu ortaya koymuş, uluslararası ve ulusal düzeyde arayışlar başlamıştır. Burada dikkatlerden kaçırılmaması gereken nokta, yeni politikalar oluş-

turulurken, suyun temel bir insan hakkı olduğu ve kamusal anlayışla planlamanın yapılması gerekliliğidir. Kuraklık, küresel ısınma ve iklim değişikliği toz dumanı içerisinde, halkın aleyhine olabilecek düzenlemelerden uzak durulmalıdır. "Acil çözümler değil, kamu yararına yönelik akılcı çözümler" üretilmelidir.

Su; enerji, tarım, sağlık ve çevre olmak üzere sosyoekonomik kalkınmanın temel unsuru olmaya devam edecektir. Susuz bir geleceğin olmayacağı göz önünde bulundurularak, gerekli politika değişikliğine gidilmeli ve yeterli kaynak ayrılmalıdır. Burada temel noktalardan birisi de bu sorun sadece ülkeyi yönetenlerin iradesine mi bırakılacak, yoksa toplumun tüm kesimleri, geleceği için harekete geçerek, politika belirleyicisi ve uygulayıcılarına, bu alanda kararlı adımlar atması konusunda baskı unsuru mu olacak? Toplumun da suyun sınırlı ve kamusal bir kaynak olduğunu anlaması ve geleceğine sahip çıkması gerekir.

Bu alanda, Türkiye'nin ekonomik sorunları gerekçe gösterilerek gündeme getirilecek özelleştirme uygulamalarına geçit verilmemelidir. Su ve halkın geleceği, serbest piyasa ekonomisinin insafına ve uluslararası tekellerin kar hırsına terk edilemez.

Sevgili arkadaşlar,

TMMOB, suya erişmenin bir insan hakkı olduğunun unutulmadığı, suyun korunduğu, geliştirildiği ve insanlık için kullanıldığı bir dünyada insanların bir arada, kardeşçe ve özgürce yaşamalarını istemektedir. Bu kongremizin de buna hizmet etmesini dileriz.

Katılımınızla bize güç verdiniz, cesaret verdiniz. Hepinize teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum

Kongrenin üçüncü kitabı olan "**Açılış Konuşmaları, Çağrılı Konuşmacılar, Paneller**" kitabının baskı çalışmaları devam etmekte olup önümüzdeki aylarda tamamlanması hedeflenmektedir.

